

de zeventiende eeuwse grafkelder, waar geen tufsteenmuur aanwezig blijkt te zijn geweest. De tufsteenkerk heeft dus een dito koor gehad, smaller dan het bakstenen. De vorm van de oostelijke sluiting van dit koor kon niet worden vastgesteld, door de aanwezigheid van de grote graftombe hier.

Bij de restauratie werd buiten de kerk een fragment van de deksel van een rode zandstenen sarcofaag gevonden of mogelijk het fragment van een altaarsteen; binnen het gebouw is nl. een vrijwel complete altaarsteen van dit materiaal aangetroffen. De bouwgeschiedenis van de kerk laat zich als volgt reconstrueren:

In de tweede helft van de 12de eeuw is een tufstenen kerk gebouwd, bestaande uit een schip en een smaller koor. Dit laatste is in het midden van de 14de eeuw vervangen door een groter van baksteen, met veelhoekige sluiting en steunberen. In 1425–1428 is de gehele IJsselstreek grondig verwoest tijdens de oorlog tussen Jacoba van Beieren, steunende op de steden Gouda, Oudewater en Schoonhoven, en Philips van Bourgondië, opererende vanuit Rotterdam en Dordrecht¹³). De kerk is hierbij vernield en eerst is het koor herbouwd op de oude fundering, vervolgens het schip, dat zo grondig verwoest lijkt, dat zelfs het grootste deel van de fundering geheel is vernieuwd. Bij deze herbouw is de nog aanwezige tufsteen gebruikt als bekleding van de muren van het schip, dat voorzien was van steunberen. Kort hierna is de toren opgetrokken, welke bouwactiviteiten te stellen zijn, wat betreft het koor, in een periode rond 1430 en voor het overige in het midden van de 15de eeuw (het baksteenformaat van het schip wijkt weinig af van dat van de in 1444 begonnen toren van de Sint Laurenskerk.

In de eerste helft van de 16de eeuw zijn de transepten toegevoegd, waarmede de kerk zijn huidige plattegrond kreeg. Bij het onderzoek buiten de kerk aan de noordwesthoek bleek, dat hier in de hoek tussen kerk en toren een knekelput aanwezig was. Ten slotte dient vermeld te worden, dat de heer C. C. J. Lans te 's-Gravenhage met grote bereidwilligheid de door hem uit de kerkmeestersrekeningen en andere archieven verzamelde gegevens ten behoeve van dit onderzoek beschikbaar heeft gesteld.